

МИКОЛА ПЕВНИЙ: ГЕНЕЗА ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ВОЛИНИ 20-30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Шиманський Петро Йосипович

к. мистецтвознавства, доцент

Панасюк Світлана Леонідівна

к. п. н, доцент

Коцюрба Наталія Євгенівна

Концертмейстер

Волинський національний
університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Анотація: Завдяки ентузіазму М. Певного, при товаристві “Просвіта” в Луцьку був відкритий аматорський драматичний гурток, який згодом, 15 липня 1930 року, згідно з державною театральною концесією, отримав дозвіл іменуватися “Український театр”. Поява власного театру відкрила нові мистецькі обрії в культурному житті регіону.

Ключові слова: Театр, Микола Певний, опера, оперета, балет.

З другої половини 20-х років всі мистецькі зусилля передової інтелігенції Волині спрямовуються на створення професійного українського театру, сам факт існування якого б означав “легалізацію” національного культурного руху. Тим паче, що оточуючі соціальні умови на той час були надзвичайно сприятливими для цього. Хоча до народження ВУТ (“Волинського українського театру”) були причетні люди різних художніх професій, та все ж головна “роль” випала на долю М. Певного, актора, режисера, театрала “широкого профілю”. Подібно до інших діячів волинського ренесансу, М. Певний, перш ніж потрапити сюди, пройшов цікаву і складну професійну школу, набув досвід у найвизначніших театральних столицях – Петрограді, Москві та Києві.

Завдяки ентузіазму М. Певного, при товаристві “Просвіта” в Луцьку був відкритий аматорський драматичний гурток, який згодом, 15 липня 1930 року,

згідно з державною театральною концесією, отримав дозвіл іменуватися “Український театр”.

Поява власного театру відкрила нові мистецькі обрії в культурному житті регіону. Перекоаний продовжувач кращих традицій українського театального мистецтва, ВУТ став школою національного виховання і смакової “зрілості” місцевої аудиторії. З перших днів свого існування колектив взяв курс на високохудожню вітчизняну літературу.

Український нахил у творчості театру був, безумовно, визначальним, але далеко не єдиним. Нерідко ставилися п’єси європейських авторів, зокрема, “Мірандола” К.Гольдоні, “Дурень” Фільда, “Добре пошитий фрак” Дрегелі, “Рур” К.Чапека.

Починаючи з року заснування - 1930 - М.Певний започатковує щорічні тривалі гастрольні поїздки свого колективу по Волині і Поліссю, під час яких давалося до 100 вистав. Особливо успішно проходили гастролі 1932-1934 років. За цей період ВУТ дав 317 вистав, їх відвідало близько 50 тисяч чоловік.

Неухильне фахове зростання колективу, яке ґрунтувалося на величезному, хоча й стиснутому у часі досвіді, дозволило йому звернутись до вершинного жанру музично-театального мистецтва – опери. В ознаменування 3-літнього ювілею українського клубу “Рідна Хата” трупа М. Певного зіграла третю дію опери М. Лисенка “Чорноморці”. Великий успіх цієї постановки сприяв тому, що театр продовжив свої оперні пошуки і в 1932 році розпочав роботу над “Запорожцем за Дунаєм”.

Гучний резонанс у волинських громадсько-культурних колах отримала постановка М. Певним “Катерини” М. Аркаса. У тому 1933 році в репертуарі ВУТ з’явилася досі не відома волинським меломанам опера М. Лисенка “Ноктюрн”.

Водночас з опануванням цього нового жанру постала проблема формування повноцінного театального оркестру. Всі обов’язки з організації оркестру взяв на себе О. Колісниченко. Спершу оркестр складався із скрипкової групи та фортепіано, лише згодом, у березні 1936 року він був повністю

укомплектований. Оркестр супроводжував виступи хорів із сіл “Рідної хати” і ВУТ (всього понад 100 чоловік).

Завдяки власному хору, оркестру і групі солістів – оперних співаків, драматичний “за походженням” театр здійснив ряд музичних постановок, таких, наприклад, як оперета Ж.Офенбаха “Весілля при ліхтарях “ (1937 рік).

Не залишився поза увагою Волинського українського театру і третій музично-сценічний жанр – балет. Найчастіше це були танцювальні номери, які вносили відповідний стилістичний колорит у такі вистави, як “Наталка Полтавка” або “Сорочинський ярмарок”. Практикувалися і самостійні балетні вистави, танцювальні дивертисменти або ж розгорнуті танцювальні композиції, не обтяжені конкретним сюжетом. Наприклад, трилогія “Різдво на Україні” на музику колядок М.Лисенка і К.Стеценка.

Досвідчений і мобільний колектив ВУТ був “передовим загоном” культурної ініціативи як у самому Луцьку, так і в регіоні – Ковелі, Рівному, Горохові, інших містечках і селах.

Та все ж заданий цим неординарним театром міцний мистецький імпульс зберігався ще довгі роки в культурній пам’яті Волині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугаєва О. В. Персоніфікований вимір музичного життя Волині 20-30-х років ХХ сторіччя [Текст] / О. В. Бугаєва // Наукові праці НБУВ. Вип. 16. — К. : НБУВ, 2006. — С. 542–552.

2. Відгуки на декларацію Музичного товариства та на реорганізацію «Музики» [Текст] // Музика. — 1924. — № 10–12. — С. 227–229.

3. Ролле Міхал. Афіни Волинські: Нарис з історії освіти у Польщі / Міхал Ролле // Перед. слово В. Короткого. – К.: Либідь, 2007. – 307 с.

4. Шиманський П. Музична культура Волині I половини ХХ ст.: Монографія / Петро Шиманський. – Луцьк: Вежа, 2005. – 170 с.

5. Шиманський П. Про що розповіли архіви... // Музика. – 1997. – № 1. С. 22,23;28.